ANG Bayan

Ispesyal nga Report

MAS GRABE NGA PANMILITAR NGA PANGINGINLABOT HAN US, MAS GRABE NGA PANGINYUPO HAN REHIMEN MARCOS

(2022-2025)

Pangabre

Hadton temprano nga parte han 2024, iginlaladawan han imperyalismo nga US an panmilitar nga relasyon hini ha Pilipinas komo "aada ha hyperdrive," o nakabuylo ha pinakapaspas. Nagdamo an mga base militar han US, naghiluag an presensya han mga tropa nga Amerikano ngan nabug-os an bag-o nga mga kasarabutan ha pulitika, ekonomiya ngan militar giutan han US ngan Pilipinas. Ngatanan ini subay ha "deterrence strategy" ni Donald Trump ngan Indo-Pacific Strategic Plan han rehimen ni Joseph Biden. Pagpapadayon ini ha estratehiya nga "pivot to Asia" nga igindeklara hadton 2009 pa han rehimen ni Barrack Obama. Katuyuanan hini nga estratehiya an pagpugong ha natikahiluag nga poder han China ha Asia ngan pag-iinsister han hegemoniya han US o han imperyalista nga dominasyon hini ha rehiyon.

"Aada ha hyperdrive" liwat nga mahilaladawan an kalisang ni Marcos ngan han Armed Forces of the Philippines (AFP) nga tumanon an mga dikta han US ngan igpatuman an igintalaan nga papel han niyutiyo nga gubyerno hini subay ha nasering nga estratehiko nga plano. Kabalyo hini nga pagpakaniyutiyo an iginhahatag nga pampulitika ngan panmilitar nga suporta han US kan Marcos. Giutan han 2022 ngan 2024, nagkarawat hi Marcos hin $1.14 kabilyon (₱64.98 kabilyon) ilarum han programa nga Foreign Military Financing han US, labot pa ha $332.3

Nakigkita hi Pres. Ferdinand Marcos Jr, kaupod an pira pa nga upisyal han nasud kan U.S. Defense Sec. Pete Hegseth hadin Hulyo 21, 2025 ha Pentagon.

kamilyon (₱18.94 kabilyon) nga iba pa nga ayuda militar. Pinakadako ini nga ayuda militar ha bug-os nga Asia.

Tikang han liningkod hi Marcos, maabot na ha 14 kabeses nga binisita ha Pilipinas an higtaas nga upisyal han gubyerno ngan militar han US, ha pangunguna han hadto anay bise presidente han US nga hi Kamala Harris hadton 2022. Susrunod nga binisita an mga sekretaryo ngan upisyal tikang ha departamento ha estado, depensa ngan komersyo han rehimen Biden. Ha pagbalik ni Donald Trump ha estado poder han US hadton 2025, an Pilipinas an syahan nga ginbisita ha Asia han iya sekretaryo ha depensa nga hi Pete Hegseth.

Lima kabeses na liwat nga iginpatawag hi Marcos ha White House agud pirmahan an mga kasarabutan ngan "roadmap" han US para ha panmilitar nga sumpayan han duha nga nasud. Ginpirmahan ni Marcos hadton 2023 an Bilateral Defense Guidelines nga nagpahiluag ha lupgop ngan katuyuanan han Mutual Defense Treaty ngan nagin basaranan han dugang pa nga diri-pantay nga mga panmilitar nga kasarabutan ngan kaurusahan. Ginhagudalan hini nga mga kasarabutan an pag-aabre han mga base militar para ha mga tropa han US ngan para ha pag-iistak han mga higamit ngan sungo (lana) para ha mga pan-gerra nga sarakyan han militar han US.

Comprehensive Archipelagic Defense Concept

Hadton 2024, igindeklara han AFP nga hihimuon hini an "estratehiko nga pagbirik" ha panseguridad nga plano han Pilipinas. Gintawag ini nga "Comprehensive Archipelagic Defense Concept" o CADC. Ginpapagawas han AFP nga katuyuanan han CADC an "paggarantiya ha mga Pilipino nga korporasyon, ngan mga langyaw nga tutugutan han Pilipinas, nga murayaw nga makapaghimo hin eksplorasyon ngan pagpulos ha ngatanan nga natural nga karikuhan ha sakob han "exclusive economic zone" ngan iba pa nga mga lugar nga lupgop han hurisdiksyon han Pilipinas.

Ha aktwal, waray kalabutan an CADC ha pagdepensa ha interes ha ekonomiya han Pilipinas. Direkta nga ginkopya la ini ha dokumento han militar han US nga "Archipelagic Defense Strategy" nga nag-uunod han konsepto ha operasyon hini ha "Western Pacific Theater of Operations." Mayda ini pagduduon ha gin-ngaranan nga "First Island Chain" o kadena han mga isla nga pinakahirani ha China, kalakip an Pilipinas.

An CADC han AFP pagpapatuman han konsepto han US nga "anti-access/area denial" agud hikawan hin erya ha operasyon an "kaaway" (China) ngan tanggalan ini hin kapas nga makaglansar hin "agresyon" ha rehiyon. Ilarum hini nga plano, iginpaplastar han US an pukot han dayag ngan sikreto nga mga base ngan pasilidad agud tindugon an sistema han mga radar, istasyon han mga tropa, lansaran han misayl, ngan istakan han mga armas, kalakip an nukleyar, dirudilain nga gamit, sungo ngan damo pa nga iba nga panginahanglan para ha paglalansar han gerra.

Agud pasayunon an daloy han kumand han US ha sakob han AFP, nakatalaan nga tukuron han AFP an "Strategic Defense Command" yana nga tuig. Kukuhaon an nasering nga kumand tikang ha presente nga Education, Training, and Doctrine Command han AFP nga gidaan na nga mahugot nga tag-undong han mga panmilitar nga doktrina han US.

“Modernisasyon” han AFP

Iginpapatuman liwat ha balayan han estratehiya nga Archipelagic Defense an modernisasyon han AFP. Katuyuanan kuno hini nga epektibo nga makaato an AFP ha China. Para hini, ginsaaran han US an AFP hin $2 katrilyon agud igpalit han mga armas, sarakyan ngan iba pa nga higamit militar nga hinimo han US ngan mga kaalyado hini. Damo ha mga kontrata para hini ginpirmahan hadton panahon pa han rehimen Duterte.

Pinaagi han Security Sector Assistance Roadmap, igindikta han US an mga tipo ngan kadamo han armas nga tutugutan hini nga mahingadto ha Pilipinas ha masunod nga 5-10 katuig. Kadam-an hini segunda mano nga higamit, sugad han mga *jet fighter* nga F-16 han US, dagko nga barko ngan radar han Japan, ngan iba pa nga "big ticket" o dagko nga armas nga kaparte han programa nga ReHorizoned 3 han AFP.

Ha luyo han mga saad, waray plano an US nga pakusgon an AFP komo naglulugaring nga panmilitar nga pwersa para ha nasyunal nga pagdepensa. An tinuod, ginpapabilin han US nga nakasarig ngan maluya an AFP, hasta na an iba nga mga alyado hini ha Asia. Magluya ngan limitado nga mga armas la an iginbabaligya hini ha AFP. Diri hini iginpapakatin ha AFP an magbakod nga armas, sugad han HIMARS, NMESIS ngan Typhon Missile Systems nga igin-istak hini ha sakob ngan palibot han Pilipinas. An papel la han AFP igbalay ngan gwardyahan ini.

TINUIG NGA FMF* NGA ALOKASYON HAN US HA PILIPINAS

2022-2025

*Foreign Military Financing

2022

$100 KAMILYON

Masobra doble ha istandard nga alokasyon nga $40; nakaalutaga para ha modernisasyon han AFP (posible nga pagpalit han mga Boeing CH-47 Chinook *helicopters* ngan *armored vehicles*)

2023

$40 KAMILYON

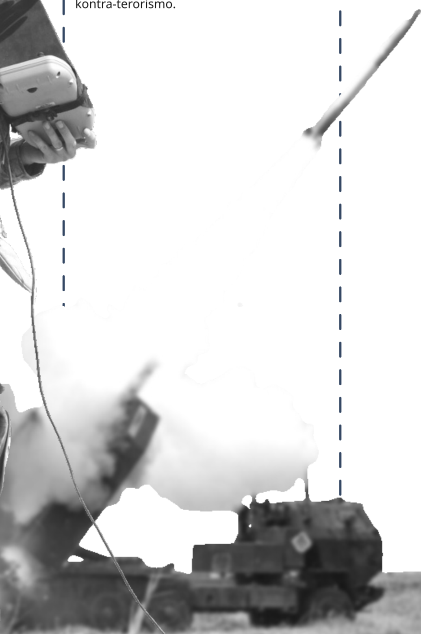
Istandard nga tinuig nga alokasyon; nakaalutaga ha *maintenance* han gamit ngan pagpapahiara nga igintalaan ha nakalabay nga mga tuig, suporta ha Balikatan 2023 ngan EDCA *site infrastructure*; kumplementaryo ha $1.14 kabilyon nga ayuda nga igin-alutaga tikang 2015 tubtub 2022 nga nakapokus ha HADR ngan kontra-terorismo.

2024

$500 KAMILYON

"once-in-a-generation" *investment* para ha modernisasyon han AFP ngan Philippine Coast Guard; $125 kamilyon nakaalutaga ha EDCA *base improvements*; an nasasalin para ha pagpalit han higamit sugad han C-130T *aircraft*, Sea Giraffe *radars*; kaparte an balor ha $1.033 kabilyon nga nakapailarum ha Foreign Military Sales (FMS); an $336 kamilyon iginhatag han US kahuman ma-*exempt* an Pilipinas ha *aid freeze* ni Trump.

2025

$500 KAMILYON

Inisyal nga igin-alutagahan hin $40 kamilyon, gindugngan hin $336 kamilyon kahuman tugutan ni Trump nga ig-*unfreeze* an ayuda militar han Pilipinas. Nakaalutaga para ha modernisasyon ngan "deterrence" ha South China Sea an $40 kamilyon samtang an mas dako nakaalutaga ha EDCA *expansion* ($128 kamilyon), *intelligence-sharing* ngan *unmanned systems* an *ammunition production*.

Pagtitindog han mga base militar

Karuyag han US nga tumuod an Pilipinas nga an pagtitindog han mga base militar ngan pasilidad hini nagseserbe ha "modernisasyon" han AFP. Subay hini, gin-oobliga han US an Pilipinas nga sugbungon an gastos ha konstruksyon o pangayad ha mga panmilitar ngan sibil nga imprastruktura ha mga kampo ngan lokasyon nga ginpili hini ha balayan han EDCA.

Hadton Pebrero 2023, pormal nga gindugngan ni Marcos hin upat an hadto lima nga "ginkaurusahan nga lokasyon" nga ginpili han US para ha base militar hini. Ginsundan ini han pahayag han hepe han AFP nga may plano an US nga mag-abre hin 10-15 pa nga lokasyon para ha mga tropa ngan higamit hini. Target han US nga tapuson an pag-ayad hini nga mga lokasyon ha 2026.

Labot ha siyam nga "upisyal nga EDCA site" ha Cagayan (Lal-lo, Sta. Ana), Isabela, Pampanga, Nueva Ecija, Palawan (Puerto Princesa, Balabac Island), Cebu ngan Cagayan de Oro, diri mamenos ha walo pa nga lokasyon an nahirereport nga gin-gagamit han US. Aada ini ha porma han mga kampo, istakan, araydan, duongan ngan *forward operating base* nga matatad-an ha Batanes (Mavulis), Aurora (Casiguran), Ilocos Norte (Burgos) ngan Zambales (Subic at Subic Bay). Nagpahiluag liwat ini hin presensya ha Cagayan (mga isla han Calayan ngan Fuga) ngan Palawan (Ulugan Bay, ngan baybayon nga kadagatan han Quezon). Ngatanan ini aada na ha gawas han igintalaan nga mga "EDCA site." Ha 2026, magtitindog an US hin *refueling depot* o istakan han lana ngan sungo ha Davao Gulf, tikang ha baybayon han Davao City tubtub ha Malalag Bay.

Iginsapubliko na liwat han US an plano hini nga pagtitindog han pabrika han bala ha Subic Bay Freeport ngan han *drone* ha Aurora Pacific Economic Zone and Freeport. Damo pa nga panmilitar nga kompaniya an igintudlok han US nga papasakbon hini ha nasud subay ha Joint Vision Statement on US-Philippine Defense Industrial Cooperation nga ginpirmahan ni Marcos hadton Marso 2025.

NATIKAHILUAG NGA PANMILITAR NGA PRESENSYA HAN US HA PILIPINAS

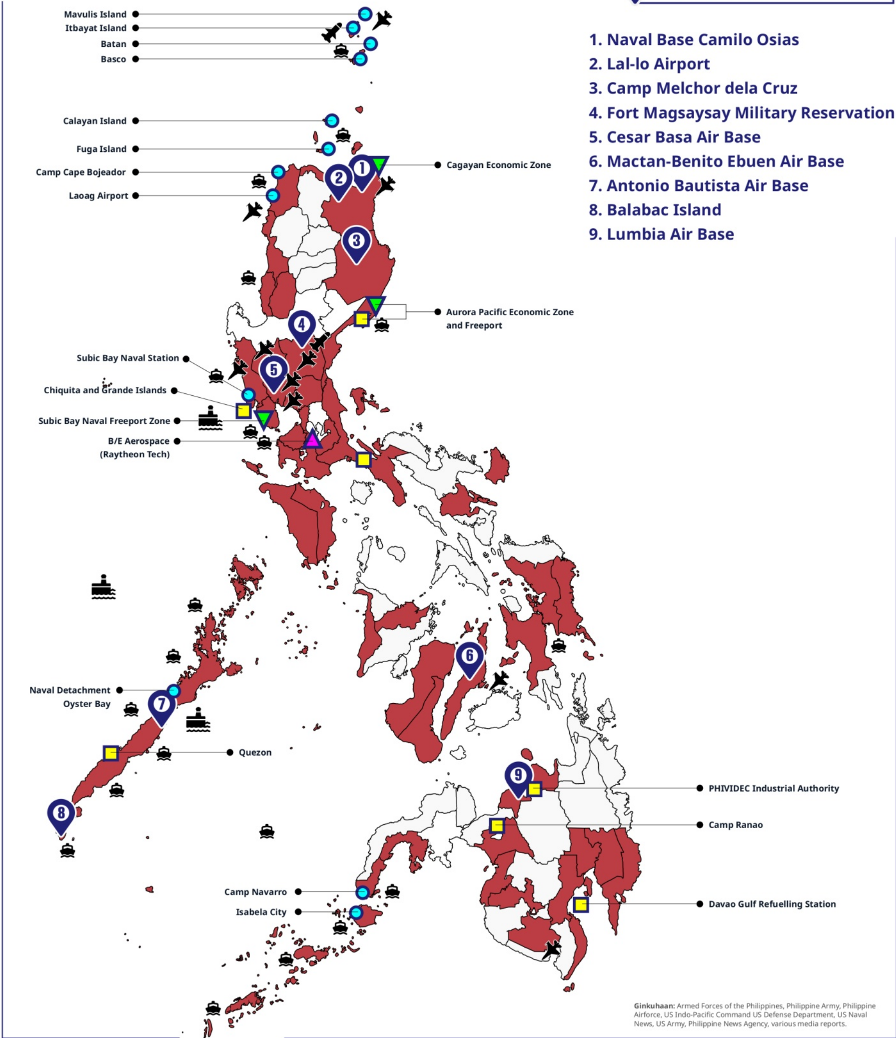
2022-2025

LEGEND:

US MILITARY SITE
- EDCA BASES
- NON-EDCA US PRESENCE
- PROSPECTIVE

US MUNITIONS HUB
- ACTIVE
- SOON-TO-BE

- WARSHIP DOCKING
- MISSILE POSITIONING
- NAVAL EXERCISES
- AIRCRAFT LANDING
- WAR GAMES

Dagko ngan integrado nga *war games*

Waray hunong ngan susrunod an mga *war games* ngan aktibidad militar han US ha Pilipinas ngan mga nasud ha palibot han China. Tungod hini, dinako an panginahanglan hini para ha dugang nga mga base ngan panmilitar nga pasilidad ha Pilipinas agud magserbe nga istasyon han mga tropa hini ngan istakan hin mga higamit. Nagdamo an mga "engagement" o aktibidad han militar han US nga ginplano han Mutual Defense Board-Security Engagement Board tikang 300 hadton 2020 ngadto masobra 500 kada tuig tikang 2024 tubtub 2026. Ginsesering 70%-80% hini mga "magkatig-ob" nga pagpapahiara, pagpapatrulya ngan iba pa nga aktibidad, samtang 10%-20% tinagdako nga *war games* nga ginpapartisiparan hin yukut-yukot nga tropa.

Ha tulo nga pinakadagko nga war games—an Balikatan, Salaknib ngan Kamandag—nagdamo an ihap han mga tropa tikang 5,000-7,000 hadton 2020 ngadto 12,000-15,000 hadton 2022 ngan 25,000-29,000 yana nga 2025. Ginpahilawig ngan ginpahiluag ini nga mga *war games*, pareho han pagtig-ob han Salaknib ngan Balikatan (SaBak) nga ginlansar tikang Marso tubtub Hunyo 2025.

Ilarum ni Marcos, dugang pa nga ginpadako ngan gin-isa han US an balitang hini nga mga *war games*. Gin-gamit hini an mga abante nga higamit sugad han mga *missile systems* nga HIMARS hadton 2024, ngan Typhon ngan NMESIS hadton 2024 - 2025. Ginpahiluag liwat han US an partisipasyon han mga alyado nga nasud hini ha Asia-Pacific (Japan ngan Australia) ngan ha NATO (France, Canada, UK, Germany).

MAYOR NGA MGA US-PHILIPPINES WAR GAMES NGAN MGA AKTIBIDAD SUBAY HA ANUNSYO HAN MDB-SEB*

2020-2026

2020

300+

5,000–7,000**

Pokus ha "kontra-terorismo" ngan HADR.

2021

353

4,000–6,000

Para ha "interoperability" ha butnga han maka-China nga pamostura ni Duterte

2022

461

12,000–15,000

Hul-os nga pagbalik han mga *war games* kahuman han Covid-19. Pagbalik han *live-fire drills* ha Balikatan

2023

496

20,000–23,000

Pinakadako nga Balikatan tikang 2015; syahan nga may Japanese *observers*; pokus ha "maritime security" ha South China Sea

2024

500+

25,000–28,000

Pagpasakob ngan paggamit han Typhon Missile System; pag-abre han Balikatan ha mga alyado han US (14 nga nasud); syahan nga integrasyon han Sabak (Salaknib ngan Balikatan) para ha "territorial defense;" presensya han barko han France; pagpartisipar han Philippine Coast Guard ha syahan nga higayon; paglansar hin syahan nga Information Warfighter Exercise (IWX); US Marines naggamit hin *amphibious combat vehicles* ha syahan nga higayon.

2025

500+

25,000–29,000

Balikatan komo "full-scale battle simulation" kaupod an mga tropa han Japan/Australia; *territorial defence* ilarum han "Sabak 2025" (Marso-Hulyo); paggamit ngan pagpusisyon han NMESIS/HIMARS ha Batanes/Luzon Strait.

2026

500+

Ginkaurusahan hadton Agosto 2025.

* Mutal Defense Board (MDB) "engagements" kadak-an *war games* sugad han *live-fire exercises* ha mga gin-aagawan nga erya; Security Engagement Board (SEB) "activities" para ha "resilience" sugad han balyuay han impormasyon, ngan iba pa.

**Ihap han pinartisipar nga mga tropa

Kontrol ha kadagatan

Hadton Septyembre 2022, igin-anunsyo han US an pagbubug-os han Task Force 76/3, usa nga yunit nga tikang ha mga pwersa nga nabal hini ha Indo-Pacific Command nga permanente nga nakadeploy ha South China Sea. Katuyuanan hini nga pahugton an kontrol han US ha mga pasilidad, base ngan tropa nga nabal ha mga nasud ha South, East ngan Southeast Asia ha tahub han "integrasyon" ngan "interoperability."

Bag-o nga mekanismo ini ilarum han Pacific Deterrence Initiative han Pentagon nga gintikangan hadto han rehimen Biden. May igin-alutaga dinhi nga $5.1 kabilyon nga badyet. Tuyo hini nga programa nga ilatag an mga pasilidad ha mga nasud ha "first island chain" agud dumuok ngan permanente nga palibutan an China han mga "long-range missile" nga nakabase ha tuna (*land-based*).

Hadton Balikatan 2025, pormal nga gintikangan an operasyon han Littoral Rotational Force (LRF)-Luzon, usa nga yunit ilarum han 3rd Expeditionary Marine Force han US. Kaparte ini han Task Force 76/3. Pokus han operasyon han LRF-Luzon an Bashi Channel, usa nga dagat-aragian giutan han Lesser Orchid Island ha sur han Taiwan ngan han Mavulis Island, an pinakanorte nga isla han Pilipinas ha prubinsya han Batanes. Gintatawag ini nga dagat-aragian nga "choke point" han mga submarino nga operasyon han US ngan yawe para makasulod an mga barko nga nabal han US ha South China Sea. Ha ilarum liwat hini nga kadagatan nakalatag an higlaba nga kable ha telekomunikasyon nga natahos tubtub ha bug-os nga South Asia. Gin-aangkon yana han US an Mavulis komo "training ground" han mga ispesyal nga pwersa militar han US.

Ginbug-os han US an Task Force-Ayungin hadton 2024 ha tuyo nga sulsulan an sumpakiay ha dagat giutan han China ngan Pilipinas ha West Philippine Sea. Ha duso han US, ginpahiluag han AFP an mga pasilidad militar hini ha Ulugan (Oyster) Bay agud gamiton nga duongan ngan araydan han dagko nga barko han US. Dinhi liwat iginlalansar an waray hunong nga pagpalawod han mga barko nga nabal han Pilipinas ha South China Sea nga nangangayat han armado nga banggaay ha China. Nakabase an mga tropa nga Amerikano han TF-Ayungin ha sakob han Western Command han AFP ha Puerto Princesa, Palawan.

Luun-luon nga mga panmilitar nga kasarabutan ngan kaurusahan

Pakalingkod pala ni Marcos ha poder, binuylo na an panginginlabot han US ha nasud. Waray pa man hiya pagsusumpa, ginpirmahan na han US Indo-Pacific Command ngan AFP an Bantay Dagat o Maritime Security Framework hadton Mayo 2022. Pira kabulan pala hi Marcos, binisita an hadto anay bise-presidente nga hi Kamala Harris agud iduso an pag-aabre hin dugang pa nga mga base ngan panmilitar nga pasilidad han US ilarum han EDCA.

Ha sinunod nga tuig, kinadto hi Marcos ha US agud pirmahan an Bilateral Defense Guidelines, usa ha pinakahiluagan nga pandepensa nga kasarabutan han US ngan Pilipinas. Ginpadig-on ngan gin-amyendaran hini an 1951 Mutual Defense Treaty hin waray pagtugot han Senado. Ginlupgop hini an magkalain-lain nga natad han pakiggerra sugad han *cybersecurity*, sugad liwat an kunuhay mga "atake" ha South China Sea ha gintawag han US nga mga "gray-zone area." Nagin basaranan ini agud mabug-os an Roles, Missions, and Capabilities Working Group, ngan an mga kasarabutan ngan kaurusahan sugad han Security Sector Assistance Roadmap, General Security of Military Information Agreement ngan Joint Vision Statement on US-Philippine Defense Industrial Cooperation.

Ha duso han US, susrunod an ginhimo ni Marcos yana nga 2025 nga pag-aabre han Pilipinas ha langyaw nga mga tropa. Ginpadig-on niya an Reciprocal Access Agreement ha Japan agud tagan-lugway an mga tropa nga Japanese nga magsakob-gawas ha nasud. Usa nga Status of Visiting Forces Agreement naman an ginpirmahan niya ha New Zealand nga naghahatag hin mga ekstra-teritoryal nga katungod ha mga tropa han New Zealand. Nakatalaan hiya nga magpirma ha kapareho nga mga kasarabutan ha Canada ngan France. Ginbubug-os liwat hini an mga kasarabutan han pagbabase han tropa ngan higamit han Japan ngan Australia pinaagi han mga kasarabutan sugad han EDCA.

MGA PANMILITAR NGA KASARABUTAN, PAGPAPAHILUAG HAN NAEKSISTER NGA KASARABUTAN NGAN IBA PA NGA KAURUSAHAN

2022-2025

2022

Bantay Dagat Framework

Mayo 23, 2022*:
Paglupgop han US ha mga operasyon han Pilipinas ha South China Sea; nagin basaranan han pagtindog han US Task Force-Ayungin ha 2024.

2023

Ekpansyon han EDCA Sites

Pebrero 2, 2023:
Nagdugang han upisyal nga upat nga lokasyon para ha pagbabase han US ngan nag-abre ha 10-15 nga iba pa nga lokasyon para ha pagbabase ngan pag-iistak han US han higamit ngan tropa.

Bilateral Defense Guidelines

Mayo 3, 2023:
Nagpahiluag ha lupgop han 1951 Mutual Defense Treaty (tuna, dagat, kahanginan, kalarakan, *cyberspace*); ginlupgop an mga "atake" ha South China Sea; nagin basaranan han pagbubug-os han Roles, Missions, and Capabilities Working Group, ngan han Security Sector Assistance Roadmap ngan General Security of Military Information Agreement.

** Ginkaurusahan ha panahon han rehimen Duterte, hul-os nga nagin operational ha panahon ni Marcos.*

2024

Security Sector Assistance Roadmap

Abril 22-23, 2024:
Balayan ngan giya han ighahatag/igbabaligya/itatambak han US han mga armas nga ha tahub han "modernisasyon" han AFP

Reciprocal Access Agreement (RAA)

Hulyo 8, 2024:
Nagtugot ha mga tropa nga Japanese nga magsakob-gawas, mag-istak hin higamit militar ha nasud.

Roles, Missions, and Capabilities Framework

Hulyo 30, 2024:
Nagtalaan hin balayan para ha dirudiretso nga pagdidireher han US ha mga aktibidad han AFP, basaranan han pagtutukod han CCC ha sulod han hedkwarters han AFP ha Camp Aguinaldo.

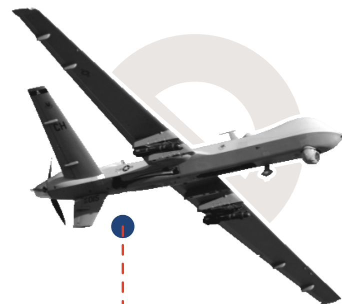
General Security of Military Information Agreement (GSOMIA)

Disyembre 2024:
Naghatag akses ha US agud mahibaruan an ngatanan nga mga *classified* nga datos nga may kalabutan ha nasyunal nga seguridad han Pilipinas.

2025

Status of Visiting Forces Agreement (SOVFA)

Abril 2025:
Nagtugot ha mga tropa han New Zealand nga magsakob-gawas, mag-istak hin higamit militar ha bansa kadungan han tagdako hini nga pagpartisipar ha mga *war games* nga iginlalansar han US ha nasud.

Joint Vision Statement on US-Philippine Defense Industrial Cooperation

Marso 28, 2025:
Pagtitindog han mga pabrika para ha gamit han militar han US sugad han bala, drone ngan gudti nga barko; pagtatambak han higamit militar komo pangangandam ha gerra.

Combined Coordination Center (CCC) Operationalization

Septyembre-Disyembre 2025:
Pagsasaoperasyon han sentro han kumand han US ha sulod han Camp Aguinaldo para ha pagdireher hini han mga maniobra ha Pilipinas ngan ha Asia, pangalap han mga paniktik nga datos ha China ngan "real time" nga koordinasyon han mga kombat ngan maniobra nga militar.

(WARAY PA MAPIRMAHAN)

2025-2026

Status of Visiting Forces Agreement (SOVFA) o Equivalent Defense Pact

Magtutugot ha mga tropa han Canada nga magsakob-gawas, mag-istak hin higamit militar ha nasud kadungan han tinagdako hini nga pagpartisipar ha mga *war games* nga iginlalansar han US ha nasud.

Philippines-Australia Defense Cooperation

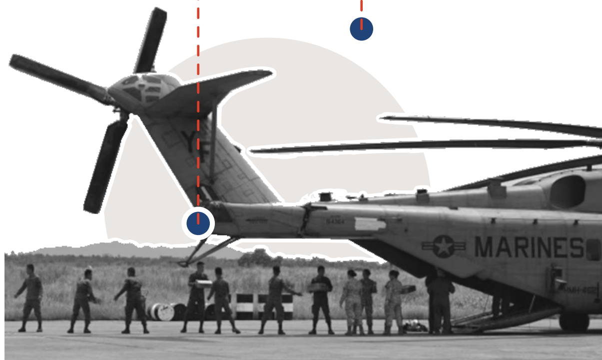
Magtutugot ha pagbabase han mga tropa nga Australian ha nasud.

Acquisition and Cross-Servicing Agreement (ACSA)

Magtutugot ha pagbabase han mga tropa nga Japanese ha nasud.

Status of Visiting Forces Agreement (SOVFA)

Magtutugot ha mga tropa han France nga magsakob-gawas, mag-imbak han higamit militar ha nasud kadungan han tinagdako hini nga pagpartisipar ha mga *war games* nga iginlalansar han US ha nasud.

Luzon Economic Corridor

Diri sugad han mga nasud nga nag-uundong han paglulugaring ha ekonomiya, nalilisang an niyutiyo nga gubyerno ni Marcos nga igpailarum an Pilipinas ha mga programa diri la ha militar kundi hasta ha ekonomiya ngan pulitika. Nakasubay dinhi an palisiya han rehimen nga "todo nga abrihan an purtahan" han lokal nga ekonomiya ha langyaw nga pandambong kabalyo an guti kaupay nga kapital ngan parte ha merkado nga Amerikano.

Hadton 2022, igintukod han US an upisina han US Trade and Development Agency (USTDA) ha Metro Manila agud pakusgon an kontrol hini ha mga palisiya ngan proyekto nga pan-ekonomiya ha Asia-Pacific. Pasasayunon hini nga ahensya an pagmonopolisa han mga kompaniya nga Amerikano ha mga gin-aabrihan nga sektor sugad ha pampubliko nga yutilidad, telekomunikasyon, mga proyekto nga imprastruktura ngan pan-enerhiya ngan ekspansyon han mga minahan ngan komersyal nga plantasyon. Ginpirmahan liwat yana nga tuig an 123 Agreement nga nag-abre ha pagtitindog han mga nukleyar nga planta ha nasud.

Usa ha ginpirmahan pala ni Marcos ngan han USTDA an kasarabutan para ha patikang nga pangaliskay ngan pag-aram ha proyekto nga Subic-Clark-Manila-Batangas (SCMB) Railway. Pagsusumpayon han SCMB Railway ngan

han nakasumpay dinhi nga mga tulay ngan sigad an dagko nga "EDCA site" o mga base militar han US ha Luzon, ngan papapaspason an pagbarubalhin han mga armas, tawuhan ngan panmilitar nga sarakyan dinhi. Kaparte an proyekto han Luzon Economic Corridor (LEC), usa nga trilateral nga programa giutan han US, Pilipinas, ngan Japan nga nagtutumuyo nga padagmiton an pagtatambak han imperyalista nga kapital, tawuhan ngan higamit ha porma han mga proyekto nga imprastruktura ha *renewable energy*, duongan, erport, tulay ngan sigad.

Destroso ngan perwisyo ha katawhan

Kada naglalansar hin mga *war games* an militar han US ha Pilipinas, pira nga napulo kayukot nga parupangisda an gindidid-an nga magpalawod ngan ginhihikawan hin pakabuhi. Hadton 2024 ngan 2025, igin-imponer han US ngan AFP an "no sail policy" ha mga prubinsya han Zambales, Ilocos Norte ngan Palawan agud ighagudalan an mga *live-fire exercises* ha mga baybayon gamit an *missile launcher* sugad han HIMARS. Gindidid-an liwat nga magpalawod an mga parupangisda ngan makapagtrabaho an mga parag-uma ha Aurora han himuon an *landing exercises* didto han mga barko nga Amerikano. Ha Aparri, Cagayan, gindid-an nga makapalawod an mga parupangisda hadton Mayo 2025 agud ihagudalan an ehersisyo militar han US nga gintawag nga Counter Landing Live Fire. Naperwisyo an 15,000 nga rehistrado nga parupangisda ha lugar.

Perwisyo ngan peligro liwat an dara han mga *multilateral maritime cooperative activity* nga iginhihimo han US, kaupod an Japan, Canada ngan Australia, ha mga munisipal nga kadagatan nga nagseserbe nga pangisdaan han gudti nga parupangisda. Destroso ha nasering nga mga pangisdaan ngan ekolohiya nga pandagat an durot han pagpapabuto han mga misayl ha kadagatan ngan ginhihimo nga pagpapalunod han mga barko nga kaparte hini nga mga *war games*.

Aringasa ngan kasamok naman ha mga sibilyan nga komunidad an dara han mag-aga nga pagpapalupad han mga *drone* ngan edro, sugad liwat ha mga *war games* diin nagpapabuto han mga artileri hirani ha mga kabablayan.

Kontra-imperyalista nga pagtipa ngan pag-ato

Maaram an katawhan nga an pagpapahiluag han panmilitar nga presensya han US ngan pagpabuylo han panginginlabot hini ha Pilipinas nagseserbe ha estratehiko nga tuyo nga paatrason an impluwensya han karibal hini nga imperyalista nga China ngan igpabilin an hegemoniya hini ha Asia.

Iginbubuksas ngan gintitipahan liwat han apektado nga mga residente ha Ilocos, Zambales ngan Cagayan an ira mga araba ha perwisyo nga dara han mga Amerikano ha ira lugar. Klaro ha ira mga panawagan an pagsasalikway ha presensya ngan panmilitar nga aktibidad han US ngan mga kaalyado hini.

Gintatapo han mga protesta an mga pagbisita han higtaas nga upisyal han US, mga pag-abre han Balikatan *war games*, ngan bisan ang pagbisita ni Marcos ha US. Gindara han mga nasyunal-demokratiko nga grupo an ira pagtipa ha panmilitar nga interbensyon ha atubangan han emba-

hada han US, Malacañang ngan hedkwarters han AFP. Gintipahan nira an waray wantas nga pagtinamas-tamas han US ha soberaniya han Pilipinas ngan pagdadanas hini ha imperyalista nga gerra nga piho magreresulta ha hiluag nga destroso ha katawhan Pilipino ngan nasud. Nakig-usa liwat an mga Pilipino ha katawhan ha Japan ngan South Korea nga naglalansar han kada tagsa nira nga nasyunal nga kagiusan nga kontra-imperyalista.

Ha US mismo, aktibo an mga migrante nga Pilipino ha pagtipa ha mga *war games* diri la ha Pilipinas, kundi ha bug-os nga Asia-Pacific nga nagbubutang ha peligro ha damo nga katawhan ha magkalain-lain nga nasud ngan teritoryo. Panawagan liwat nira ha gubyerno han US nga paundangon an paghahatag han pondo ngan panmilitar nga ayuda ha pasista nga AFP.